

Aanbeveling Raad van Europa over seksisme

Aangenomen door het Comité van Ministers op 27/03/2019

vrouwenraad

BESLIST FEMINIST

vrouwenraad

BESLIST FEMINIST

Seksisme en discriminatie: feiten en cijfers

Vlaanderen, België en Europa

vrouwenraad

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPÉEN DES FEMMES

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

#STOPSEKSISME #METOO

Seksisme raakt vooral vrouwen. Het kan ook mannen en jongens treffen indien ze zich niet aan de stereotiepe genderrollen houden.

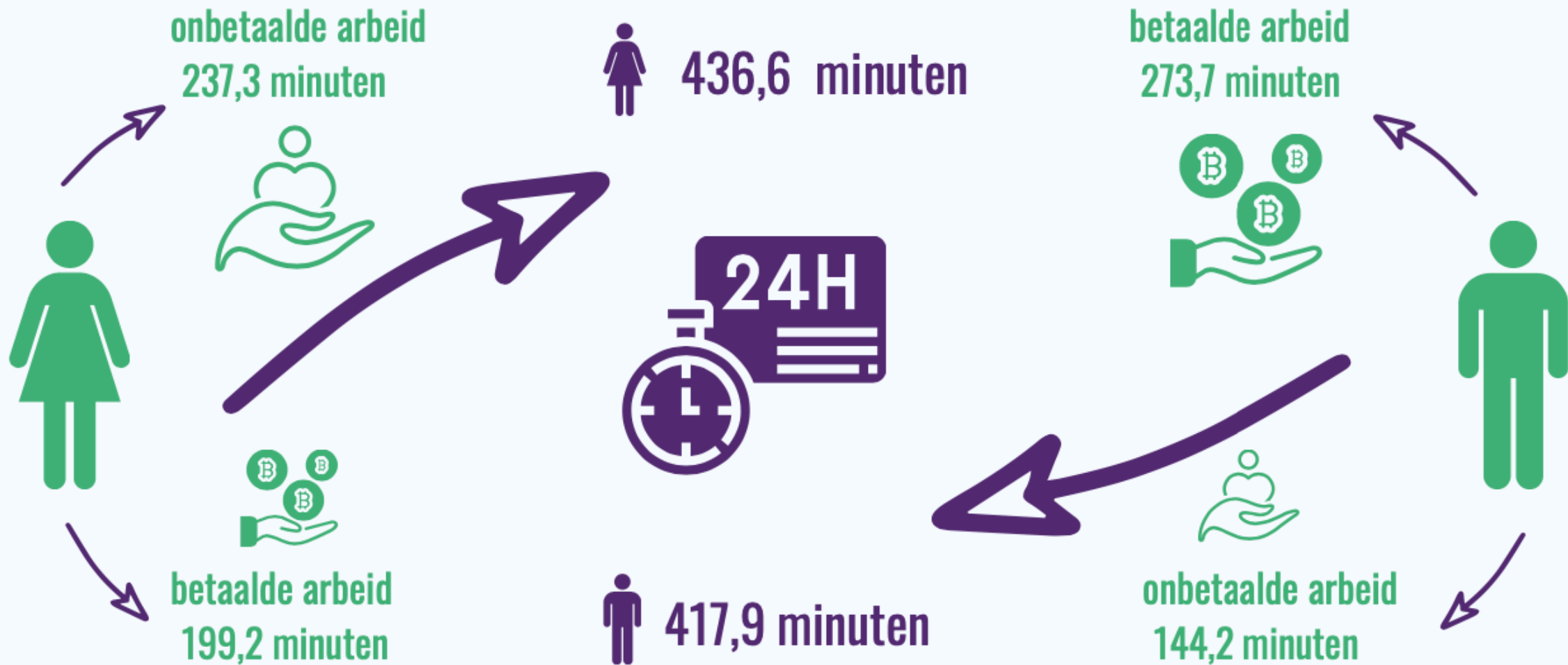

86%

van de jongeren zegt dat meisjes vaker de was doen en strijken.
Maar ook afwassen, schoonmaken en op jongere broers of zussen passen, zijn ongelijk verdeelde taken.

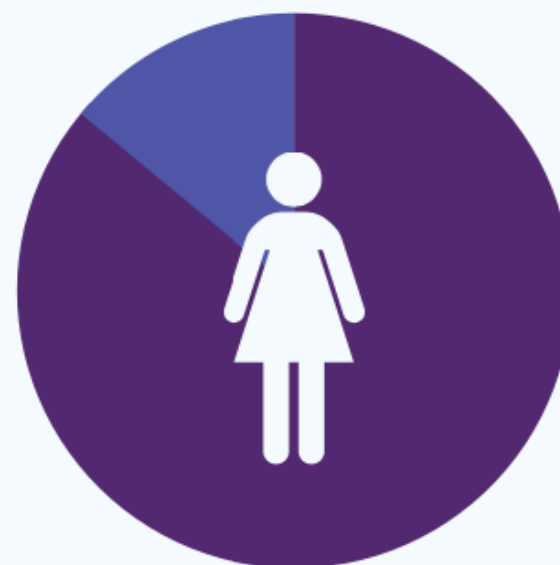
(ON)BETAALDE (ZORG)ARBEID

MANTELZORG

14% = <40 jaar

86% = >40 jaar

DE GEMIDDELDE MANTELZORGER IS EEN VROUW TUSSEN 45 EN 64 JAAR.

DEELTIJDS WERK

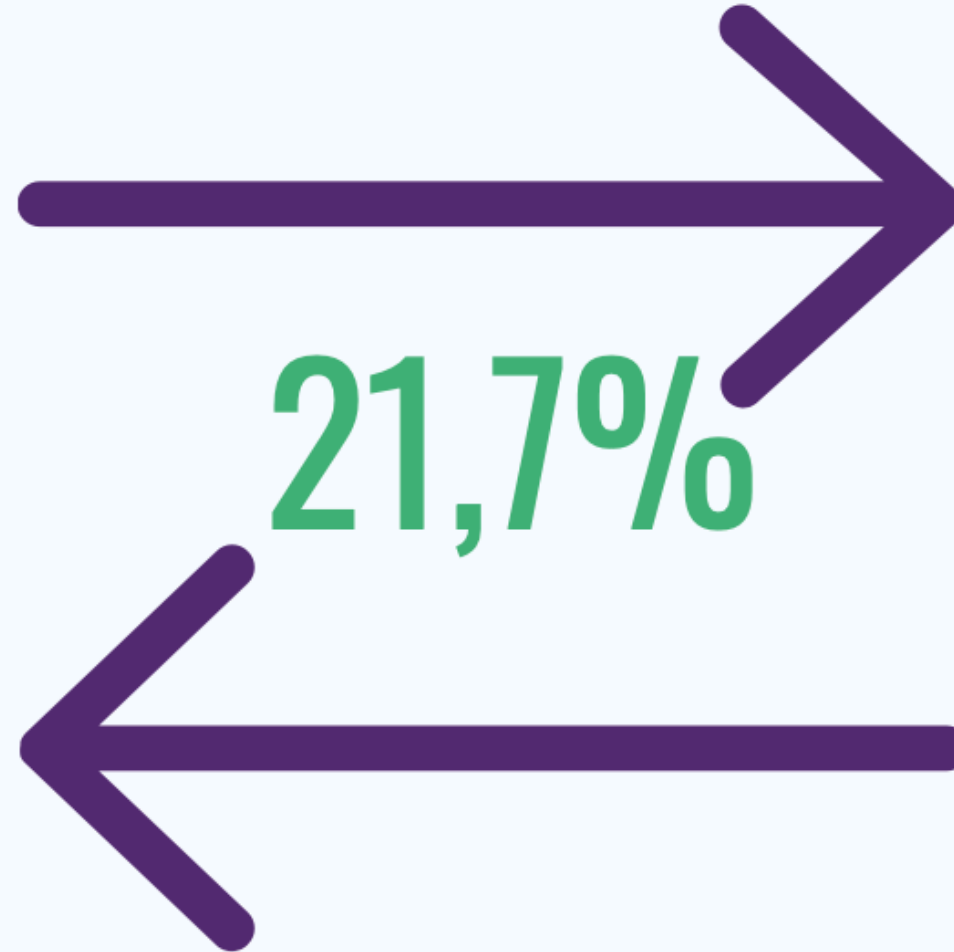

In ons land werkt 41 % van de vrouwen deeltijds, tegenover 11 % van de mannen.
Voor Vlaanderen is dat 42,66 % van de vrouwen en 9,9 % van de mannen.

INKOMEN

€ 2.500

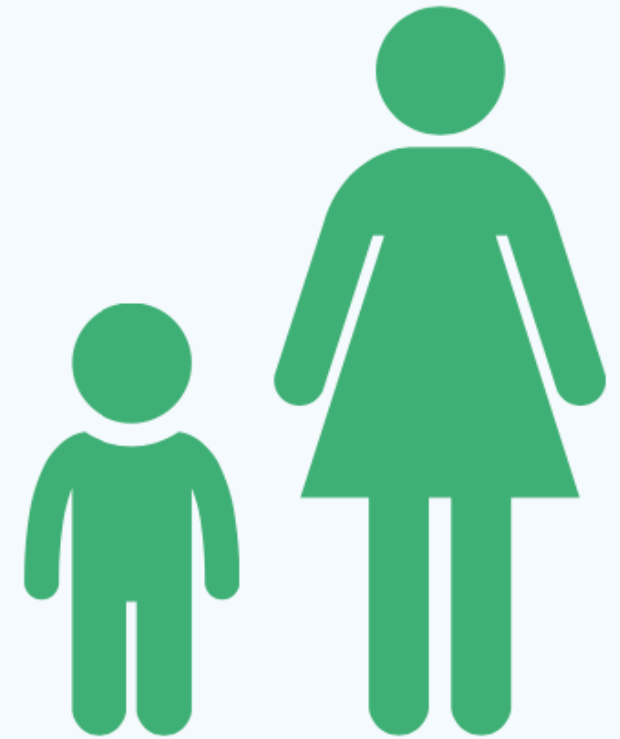
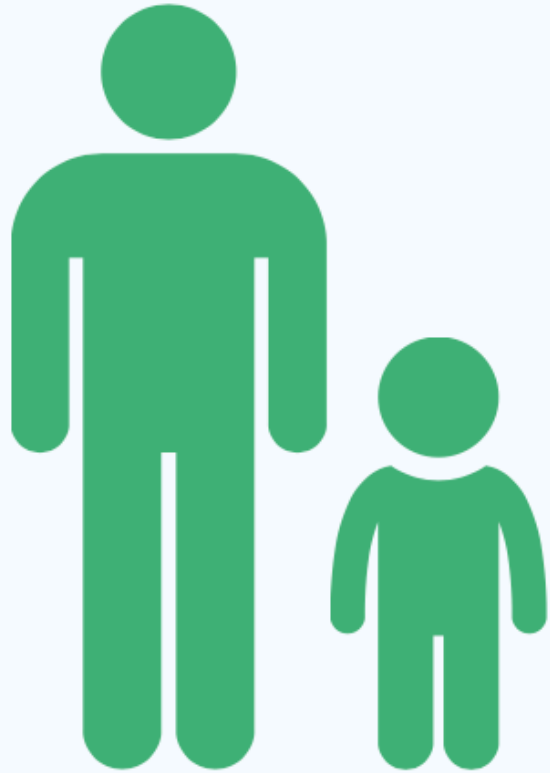
€ 1.956

GEMIDDELD NETTO-BEROEPSINKOMEN PER MAAND (Vlaanderen)

INKOMEN

32%

BIJ KOPPELS MET KINDEREN VERDIENEN VROUWEN 32 % MINDER DAN MANNEN (België)

#STOPSEKSISME #METOO

Seksisme is elke uiting (daad, woord, beeld, gebaar) die vertrekt van het idee dat sommige personen, meestal vrouwen, omwille van hun sekse minderwaardig zijn.

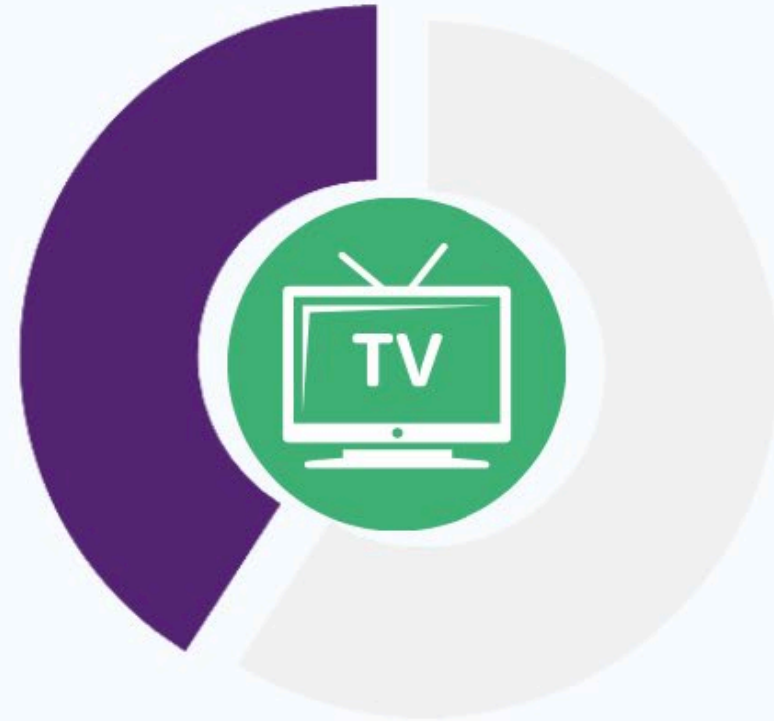
SEKSISME DOET ZICH VOOR IN ALLE DOMEINEN VAN HET LEVEN

VROUWEN IN DE VLAAMSE MEDIA

Vrouwen vormen slechts **25%** van de gasten en experts in non-fictie programma's van de openbare omroep (Eén en Canvas).

In 2019 lag het aandeel **vrouwen** in VRT-televisieprogramma's op

41%

ECONOMISCHE BESLUITVORMING

5,9%

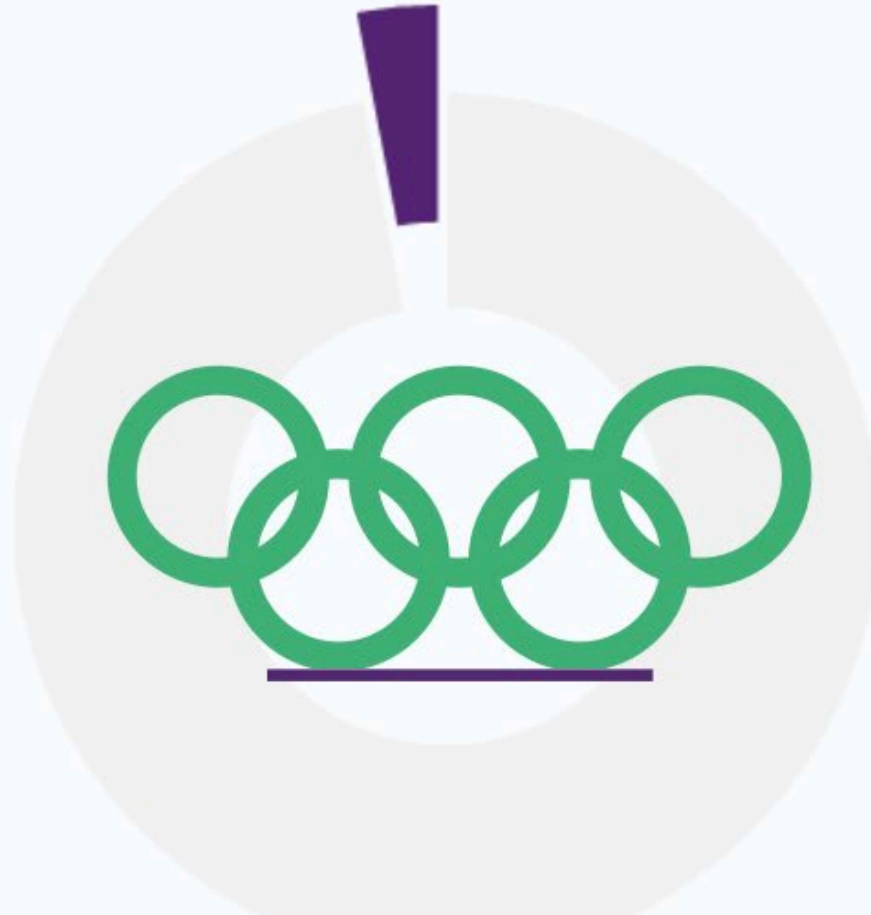

94,1%

% V/M ONDER DE VOORZITTERS EN CEO'S VAN DE GROOTSTE
BEURSGENOTEERDE BEDRIJVEN (België)

BESTUUR SPORTFEDERATIES

SLECHTS BIJ 3% VAN ALLE VLAAMSE OLYMPISCHE SPORTFEDERATIES IS DE VOORZITTER EEN VROUW

TOP VAN DE BESLUITVORMING (ADMINISTRATIE)

% V/M IN DE TOPFUNCTIES VAN DE VLAAMSE ADMINISTRATIE

ACADEMISCHE LOOPBAAN IN VLAANDEREN

 45%

Doctoraal en postdoctoraal onderzoekers

 29%

Professoren en gastprofessoren

Uitgangspunt Aanbeveling Seksisme

- Strategie voor gendergelijkheid 2018-2023 van de Raad van Europa
- Steunend o.a. op CEDAW, Peking, Agenda 2030, Mensenrechtenverdrag, Verdrag van Istanbul, Europees Sociaal Handvest, ...
- Seksisme = uiting van historisch ongelijke machtsverhouding m/v

**Zie het.
Benoem het.
Stop het.**

#Stopseksisme #MeToo

Raad van Europa beveelt de regeringen aan om

1. **Maatregelen te nemen ter voorkoming en bestrijding** van seksisme en zijn verschijningsvormen in de publieke en privésfeer
2. **Toezicht te houden op de vooruitgang van de implementatie** van deze aanbeveling en om hierover te rapporteren aan de bevoegde stuurgroep(en)
3. **Te zorgen voor de vertaling en verspreiding** van de aanbeveling (m.i.v. de bijlage) naar de relevante autoriteiten en belanghebbenden.

Definitie

Alle handelingen, gebaren, visuele voorstellingen, gesproken of geschreven woorden, praktijken of gedrag gebaseerd op het idee dat een persoon of groep personen op grond van geslacht minderwaardig is, die zich voordoen in de publieke of private sfeer, zowel online als offline, met de volgende doelen of gevolgen:

- I. De schending van de inherente waardigheid of rechten van een persoon of groep personen
- II. De veroorzaking van fysieke, seksuele, psychische of sociaal-economische schade of leed aan een persoon of groep personen
- III. De creatie van een intimiderende, vijandige, neerbuigende, vernederende of beledigende omgeving
- IV. De belemmering van de autonomie en van de mensenrechten van een persoon/groep personen
- V. Behoud en versterking van genderstereotypen

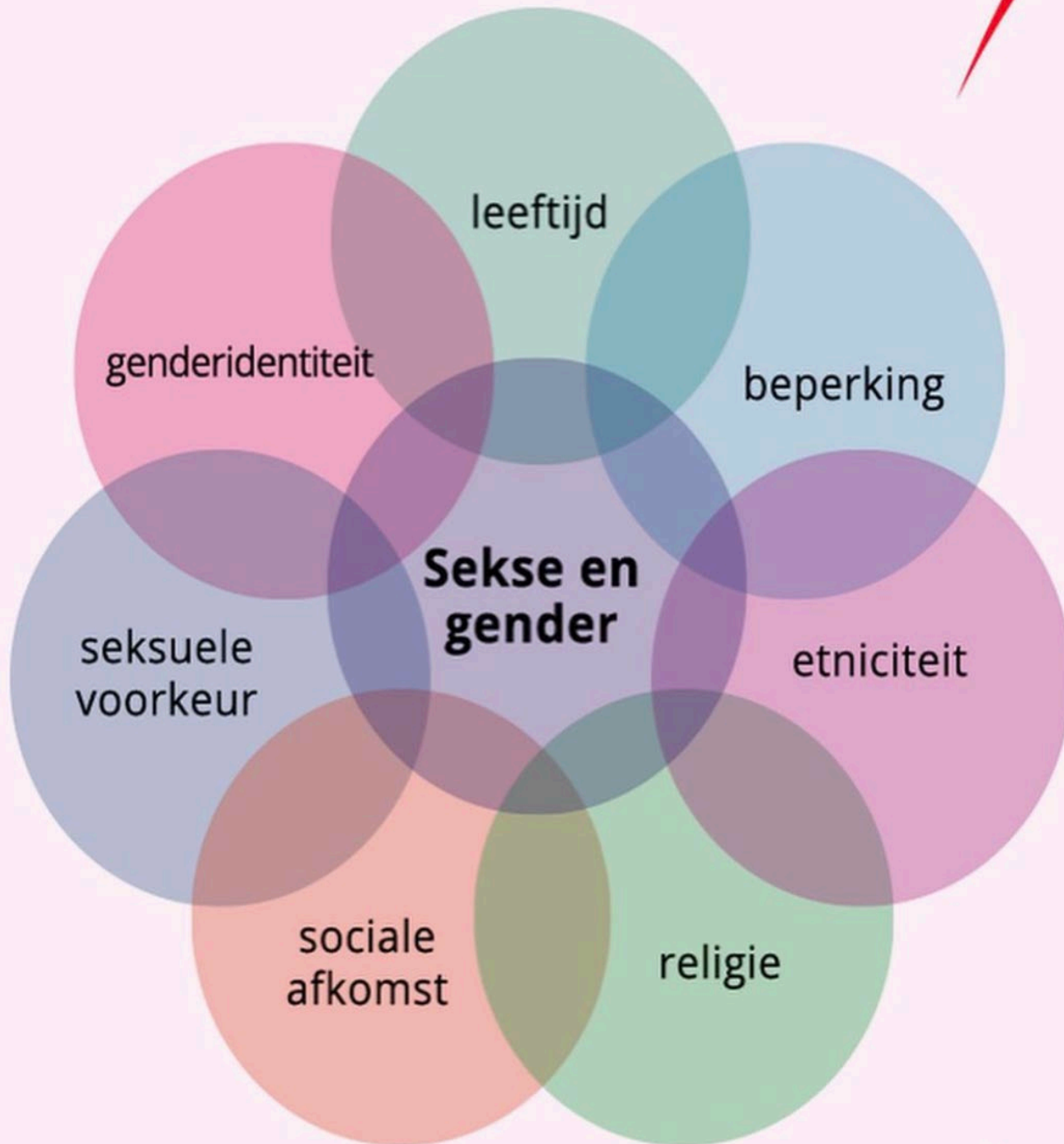
Genderstereotypen zijn de sociale constructies van de 'gepaste' rollen voor vrouwen en mannen, bepaald door culturele vooroordelen. Dergelijke stereotypen kunnen de ontwikkeling van de natuurlijke talenten en capaciteiten van meisjes en jongens, vrouwen en mannen, hun onderwijs- en beroepsvoorkeuren en – ervaringen en kansen in het leven in het algemeen beperken.

Intersectionaliteit

Seksisme wordt versterkt in combinatie met:

- ethniciteit
- leeftijd
- godsdienst
- vluchtelingen- of migrantenstatus
- handicap
- genderidentiteit
- seksuele geaardheid
- burgerlijke staat
- sociale afkomst
- ...

Kenmerken seksisme

- **wijdverbreid en alomtegenwoordig**
- **versterkt door genderstereotypen**
- **belemmering voor empowerment van vrouwen en meisjes**
- **'dagelijks' seksisme' zit in een continuüm van geweld**
  - **ogenschijnlijk onbelangrijk of onbeduidend seksistisch gedrag, commentaar en grappen** escalierend naar seksistische haatspraak, beledigende en bedreigende handelingen, seksueel misbruik, geweld, verkrachting, doodslag, moord en zelfmoord
- **creëert een klimaat van intimidatie, angst, discriminatie, uitsluiting en onveiligheid dat kansen en vrijheden beperkt**

Op alle niveaus

Strijd tegen seksisme en seksistisch gedrag situeert zich op

- individueel niveau
- institutioneel niveau (gezin, werk, opleiding)
- structureel niveau (sociale normen, gedrag)

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Algemene instrumenten en maatregelen

- inzake wetgeving en beleid
- inzake sensibilisering

Wetgeving en beleid

- wetgeving om seksisme te veroordelen en seksistische haatspraak te definiëren en te criminaliseren met strafrechtelijke sancties (bv. het intrekken van financiële steun) en intersectionaliteit als verzwarende omstandigheid
- gedragscodes in overheidsdiensten
- officiële toezichtsinstanties

Sensibilisering

- onderzoek en dataverzameling (slachtoffers/daders/houding publiek/rol media)
- bekendmaking via bekende figuren; instelling Dag tegen seksisme
- opleidingsaanbod voor onderwijsinstellingen en HR-personeel
- leerboeken, opleidingsmateriaal en lesmethoden controleren op seksistisch taalgebruik, illustraties en stereotypen
- kritisch denken bevorderen over inhoud, taal en illustraties van speelgoed, strips, boeken, TV, videospelletjes, film, porno, ... met speciale aandacht voor jongeren
- samenwerking met middenveld en professionals

Specifieke instrumenten en maatregelen

- taal en communicatie
- internet, sociale media en online haatspraak
- media, reclame en andere communicatieproducten en –diensten
- werkvloer
- publieke sector
- justitie
- onderwijsinstellingen
- cultuur en sport
- privésfeer

Taal en communicatie

- niet-seksistisch taalgebruik in alle sectoren, zeker bij de overheid (gids)
- wetten controleren op seksistisch taalgebruik en genderstereotypen

Internet

- seksistische haatspraak definiëren, opsporen, rapporteren en strafrechtelijk aanpakken (zoals racisme)
- mediageletterdheid bij kinderen en jongeren, ouders en opleiders
- online deskundig advies over online seksisme
- studies over cyberseksisme en cybergeweld
- aandacht voor AI en genderstereotypen

Media en reclame

- wetgeving tegen seksisme in media en reclame
- deontologische code in elke sector
- instelling voor intake klachten die advertenties kan intrekken of wijzigen
- onderzoek naar prevalentie seksistische afbeeldingen en de impact op de gezondheid van vrouwen en meisjes en op geweld tegen vrouwen
- méér vrouwen in mediabeleid; databank vrouwelijke experts
- financiële steun aan genderbewuste producties
- positieve beeldvorming van vrouwen in niet-traditionele rollen en van vrouwen met migratieachtergrond

Werkvloer

- wetgeving
- toolkit werkgevers en werknemers
- streefcijfers en quota (Vlaamse administratie)

Publieke sector

- seksisme in openbare ruimte aanpakken
- gendergelijkheid als goede praktijk bij openbare aanbestedingen
- opleidingen voor werknemers en meldingssystemen voor gebruikers openbare diensten
- disciplinaire maatregelen

Onderwijs

- gendermainstreaming
- meldingssystemen, campagnes en evenementen
- website met lesmateriaal en goede praktijken
- seksuele voorlichting
- programma's voor niet-stereotiepe studie en loopbaankeuze
- gendergelijkheidsperspectief in opleiding en bijscholing

Cultuur en sport

- gendermainstreaming
- bekende figuren veroordelen seksisme
- gedragscodes voor sportfederaties en verenigingen
- niet-stereotiepe beeldvorming promoten
- berichtgeving over culturele en sportieve evenementen van vrouwen
- positieve rolmodellen van meisjes en jongens in sporten met ondervertegenwoordiging

Privésfeer

- combinatie privé/werk: campagnes gelijke verdeling zorg
- betaalbare kinderopvang
- flexibele werkregeling
- instrumenten voor ouders om beter om te gaan met cyberseksisme en porno
- opleidingen voor personeel in sociale dienst, kraamzorg, kinderopvang ...

Discussie

- Biedt het huidige gelijkkansendecreet een afdoend kader voor een doeltreffend beleid tegen seksisme? Is dit het juiste instrument?
- Komt de juridische analyse naar het parlement?
- In de analyse staat dat er nog geen rechtspraak is waarin het decreet werd toegepast op geslachtsgelateerde discriminatie
- De Vlaamse Ombudsdienst (Genderkamer) is hier bevoegd (niet het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen): onduidelijk voor het grote publiek; er is nood aan één loket/lokale meldpunten
- Praktijktesten en mystery calling door controle-instantie
- Naast strafrechtelijke sancties ook alternatieve sancties invoeren (opleiding volgen, gelijkkansenbeleid ontwikkelen ...)
- Opleiding en bijscholing magistratuur en advocatuur in het continuüm van geweld
- Meervoudige discriminatie wordt niet gevat
- Ondersteuning Vrouwenraad om in rechte op te treden
- Kan de Open Methode van Coördinatie (Vlaamse gendermainstreaming) ons helpen?
- Quid parlementaire vragen verschillende deelgebieden/hoorzittingen?

Gelijkekansenbeleid

- Biedt het huidige gelijkekansendecreet een afdoend kader voor een doeltreffend beleid tegen seksisme? Is dit het juiste instrument?
- Betreffende de monitoring van discriminatie door een onafhankelijk expertencomité (horizontaal Integratie- en Gelijkekansenbeleidsplan 2020-2024):
  - hoe is dit expertencomité samengesteld en waar is hun aanspreekpunt? Wordt het middenveld hierin vertegenwoordigd?
  - zal dit expertencomité zelf onderzoek voeren naar seksistische praktijken?

Media/communicatie

- Welke procedures worden ingezet voor het opsporen en rapporteren van seksistische haatspraak, t.a.v. alle media, met inbegrip van het internet en de nieuwe media?
- Zijn de instrumenten om mediawijsheid te bevorderen bij zowel jeugd als volwassenen gendersensitief?

Onderwijs

- Hoe zal gendersensitief lesgeven verankerd worden in de lerarenopleidingen op alle niveaus?

Werk (1)

- Genderexpertise is een verplichte kwaliteit bij mediamakers en wordt opgenomen in de beroepenprofielgids van de VDAB
- Genderexpertise is noodzakelijk bij de uitvoering van verschillende beroepen. Kan de beroepenprofielgids van de VDAB in die zin aangevuld worden?
- De nieuwe conventie 190 (C190) van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) biedt een kader om de werkvloer voor eens en altijd te claimen. De conventie erkent dat seksisme niet alleen in de fabrieken maar ook thuis of op weg naar het werk een vernietigende impact heeft (cfr. campagne www.CLAIMdewerkvloer.be). Kan de minister deze internationale conventie omzetten in wettelijke maatregelen (in overleg met de federale overheid)? Of kunnen hiertoe parlementaire initiatieven genomen worden?

Werk (2)

- De minister voorziet een STEM-actieplan 2020-2030. In het onderzoek van IDEA Consult springt de vaststelling in het oog dat er geen monitoring gebeurt van de instroom van vrouwen in STEM-beroepen. Via de onderwijsmonitor maakt men wel een stand van zaken over de onderwijsuitstroom. Opdat het voornemen van de Vrouwenraad om meer meisjes in STEM-richtingen en -beroepen te laten instromen voldoende gemonitord en geëvalueerd kan worden, vragen we om de opname hiervan in de betreffende monitor
- Vanuit een huidig nijpend tekort in de zorgsector zou het niet onbelangrijk zijn om al van bij aanvang (i.p.v. pas in 2025) van het nieuwe STEM-actieplan 2020-2030 te starten met de verruiming van wat men de kern-STEM noemt naar alle STEM-domeinen inclusief zorg (de zgn. ZORG-STEM). En becijferde doelstellingen te ontwikkelen m/v/x in de ZORG-STEM-richtingen met het oog op acties voor meer instroom van mannen in zorgberoepen
- Naar analogie van een STEM-actieplan 2020-2024 een even sterke ZORG-dynamiek op poten zetten via de ontwikkeling van een ZORG-actieplan 2020-2024
- Vanuit de wetenschap dat informele zorg ondergewaardeerd wordt en in het kader van het dichten van de loonkloof vragen we 100% uitkering van het loon voor alle loopbaanonderbrekingen

Welzijn

- De minister voorziet verdere ondersteuning van hulplijn 1712. In welke mate wordt er rekening gehouden met art. 24 van het Verdrag van Istanbul over de telefonische hulplijnen die 24 u/dag bereikbaar moeten zijn? 1712 heeft al expertise opgebouwd maar is niet 24 u/dag telefonisch te contacteren. Tele-Onthaal neemt de resterende uren over maar welke garantie is er van kwaliteitsvol telefonisch onthaal?
- In het kader van de uitrol van het Europees kwaliteitskader, waarvan toegankelijkheid integraal deel uitmaakt, vragen we aan de minister of het nultarief voor kinderopvang voor kwetsbare groepen ingevoerd kan worden
- Hoe zal de minister zorgen voor (betere) registraties van seksueel misbruik en mishandeling van kinderen (intrafamiliaal geweld) v/m/x en per leeftijdsgroep (slachtoffers en daders), die bovendien gepubliceerd worden?

Justitie/welzijn

- De minister voorziet verdere uitbouw van het doelspecifieke aanbod inzake herstel tussen daders en slachtoffers. Is er bij initiatieven inzake bemiddeling en herstel een garantie dat er altijd rekening wordt gehouden met art. 48 van het Verdrag van Istanbul: verbod op verplichte alternatieve procedures voor geschillenregeling of veroordeling?
- Artikel 19 van het Verdrag van Istanbul stelt dat slachtoffers tijdig adequate informatie moeten krijgen in een taal die ze begrijpen over de beschikbare vormen van ondersteuning en wettelijke maatregelen. Hoe zullen de ministers van Welzijn en Justitie dat concretiseren?